

V duhu že čitamo vse one puhle, frazaste ugovore, ki izidejo prej ali pozneje.

Spominjamo se pri tej priložnosti onih „temeljnih“ protidokazov, ki jih je navajal nek slovenski dnevnik, ko se je pred leti razmotrivalo ravno to vprašanje po slovanskih učiteljskih listih, češ, kako bo to mogoče, da bi se družilo katoliško, pravoslavno in pa protestantovsko učiteljstvo. Kaka babilonska jezikovna zmešnjava bo nastala, ko se združijo razna slovanska plemena k sejnim zborovanjem. Slovansko učiteljstvo se ne bo medsebojno umelo in se bo moralo posluževati nemščine kakor uradnega, medsebojnega občevalnega jezika — a to bo pač poniževalno za Slovane.

No, da so to argumenti brez prave podlage, je dovolj jasno pokazalo ravno zborovanje jugoslovanskega učiteljstva v Belgradu. Tu so bili navzoči Slovenci, Srbi, Bolgari in Hrvati iz raznih kronovin, iz raznih kraljestev, navzoč je bil tudi Čeh, a vključ tej mešanici ni bila izgovorjena tako pri dolgotrajni debati ob snovanju „Jugoslovanske učiteljske zveze“ kakor tudi pri medsebojnem skoro teden dni trajajočem občevanju niti ena nemška beseda, in to je tako časten fakt za jugoslovansko učiteljstvo, da ga je treba zapisati v trajen spomin potomcem!

Sklepno pa lahko trdimo, da se v doglednem času izpremeni vse javno narodno življenje širom Avstrije tako, kakor ga mogoče še ne pričakuje marsikak psevdonaroden politik. Zakaj ideje, ki jih bo zastopalo združeno ljudsko-šolsko, srednješolsko in višješolsko učiteljstvo, bodo prodirale sicer polagoma, a tem sigurneje tudi med najširše sloje naroda. In čigar je narod, tega je prihodnost! I. Š—a.

Telesna vzgoja naše srednješolske mladine.

(Iz kroga srednješolskih učiteljev.)

Resnica je, da ne zakrivi srednja šola vseh onih poškodb, ki se razvijajo z obiskovanjem šole. Srednja šola prejema svoj material iz ljudske šole. In koliko je med tem materialom

telesno popolnoma zdravih otrok? Današnja ljudska šola skrbi premalo za razvoj mladega telesa, in tudi starši se premalo brigajo za to. Tak material zahteva na srednjih šolah skrbne telesne vzgoje.

A kaj se godi tu?

Za telovadbo sta določeni po dve tedenski uri, a na nekaterih gimnazijah ni telovadba obvezen predmet to je velik nedostatek.

Šibki, debelušni, malokrvni otroci, pa tudi taki, ki imajo kako telesno napako, niso sposobni za telovadbo na orodju. Ako takega otroka začasno oprostimo take telovadbe, ne more pozneje dohajati svojih součencev, ki so tekom časa napredovali. Taki otroci otežujejo pouk učitelju in součencem. Tudi posamezne vrste, ki štejejo večkrat po 20 do 30 otrok, so prevelike. Posledica temu je, da ima učenec v eni uri premalo opravila, da se torej premalo telesno vadi.

Telovadba na orodju ima res vse polno prednosti, ne došča pa popolnoma potrebam telesnega razvoja mladine, ker kvečjemu vpliva na mišičje gornjega telesa. Noge, pljuča, srce in posrebno živčevje zahtevajo vaje pod milim nebom, t. j. telovadne igre: letanje, skakanje, metanje itd. Svoje tovariše opozarjam pri tej priliki na lepe in koristne sestavke, ki jih ravnokar priobčujem „Zvonček“ pod poglavjem „Igrišče“.*) Pri takih igrah lahko sodeluje vsak učenec in tako pripravlja svoje telo za vaje na orodju. Taka telovadba pod milim nebom pa zahteva več časa, pripravnih prostorov in pomnožitve telovadnih učiteljev. Glede tega je skopost naše učne uprave neumestna in kvarna.

Že naučni minister Gautsch ni bil zadovoljen s šolsko telovadbo, zato je odredil za srednješolce takozvane mladinske igre. Toda kaj je nastalo iz tega? Igre niso postale obligatne. Na nekaterih šolah jih celo popolnoma zanemarjajo. Na drugih so uvedene po enkrat na teden — za vsak razred po eno uro — jeseni in po zimi pa jih ni. Navadno zidajo lepa šolska poslopja z modernimi telovadnicami, pozabljajo pa — žal! na igrišča.

Telesna vzgoja naše srednješolske mladine je ostala torej izvečine zasebna zadeva, V mestu pa niti dobro situirana družina

*) Mimogrede omenjam, da večina naših srednjih šol vse premalo upošteva ta prelepi mladinski list. Pis.

Spomini na Belgrad.

Prijatelju in pobratimu Jovanu P. Jovanoviću posvetil —a.

III.

Prostrana vseučiliška dvorana je bila natlačeno polna, ko smo dospeli na zborovanje srbskega učiteljskega združenja ki je zborovalo 17. avgusta.

Umevno je, da smo bili navzoči Slovenki in Slovenci predmet prav presrečnih ovacij, ki nam jih je priredilo — lahko rečemo — zbrano vsesrbsko učiteljstvo, pri vstopu v to dvorano.

In kako slikovit je bil pogled na to mnogobrojno učiteljsko armado! Zakaj tu je bilo opaziti poleg moderne noše — damske in moške — dokaj učiteljic in učiteljev v slikoviti narodni srbski noši, a med to pestno množico je bilo pomešano mnogo onih značilnih sutan srbskih popov.

Kraljevi Belgrad je te dneve videl — lahko trdimo — skoro polnoštevilno učiteljstvo kraljevine Srbije, in kamor smo dospeli, so nam doneli bratski pozdravi na sproti . . .

Nad vse značilen in prav nenavaden vtisk smo dobili na zborovanju vsesrbskega učiteljskega kongresa.

Kongres je bil v polnem tiru svojega zborovanja. Predsednik tovariš Uroš Blagojević je ravno pozdravljal v svojem na-

govoru zbrano učiteljstvo, ko se pojavi med zborovalci naučni minister Andra Nikolić.

Nek srbski tovariš mi šepne na uho: Minister prihaja. Opazil sem ga, in prva misel, ki mi je šinila v glavo je bila: Kak pozdrav doleti sedaj ministra?

A kako se je začudilo moje, v avstrijski ponižavosti vzgojeno srce, ko je videlo, da je naučni minister skoro neopaženo zasedel ponujeni mu stol. — Predsednik ni niti prekinil svojega nagovora; a ko je končal — se je obrnil proti svojemu sedežu, zapazivši pa naučnega ministra, mu je prav bratsko stisnil desnico s pozdravom: Zdravo, Andre!

Ministru smo bili po vrsti predstavljeni in vsakega je vprašal prav prijazno to in ono.

In moje avstrijsko srce ni moglo nikakor pojmovati onega velikanskega razločka vedenju srbskega in našega učiteljstva. — Pri nas bi najrajši popadali v prah na svoje obraze, ako se izljubi priti na naša zborovanja kakemu c. kr. okr. šol. nadzorniku; a tu pozdravljajo samega naučnega ministra z „Zdravo, Andre“. A tujec, ki ga je prvič videl, mu iskaže vso čast, če ga nagovori preprosto: „gospod minister“. — — — Višek demokratizma!

Nikdar pa v svojem življenju menda ne pozabimo — vsaj moja malenkost ne — onih vtiskov, ki smo jih dobili v

ne more skrbeti za svoje otroke v tem smislu. Udeležitev pri športnih društvih, kar naj bi bilo nadomestilo za telesno vzgojo v šoli, se ne more vršiti v rani mladosti. Tu se je treba zadovoljiti v družinah z drobtinami, ki jih nudi šola.

Učenec, ki hoče zadostiti zahtevam današnje srednje šole, se ne more izogniti prevelikemu duševnemu naporu. Po naših srednješolskih zavodih — zlasti po gimnazijah — je toliko balasta, da pod njim učenec omaga duševno in telesno. Ne morem sicer trditi, da ne dobi nadarjen učenec, ki je pazljiv pri pouku, vendar še nekoliko časa za telo, toda potem mora opustiti neobvezne predmete. A kateri oče si želi svojega sina tako usposobiti za življenje? Tuji (moderni) jeziki, petje in glasba, risanje, stenografija itd. so za življenje ravno tako — če ne še bolj — važni kakor nekateri obligatni predmeti (n. pr. grščina). Mogoče je dvoje: ali zanemarjati proste predmete ali pa telesno vzgojo.

Naše srednje šole so se tekom časa deloma podemokratile, posebno v velikih mestih, in sicer glede učencev. Aristokracija, bogato meščanstvo in višje uradništvo se izogibljuje javne šole, kjer le morejo, in imajo svoje privatne zavode, kjer gledajo tudi na vzgojo telesa. Material za srednje šole tvorijo izvečine otroci nižjih meščanskih slojev, nižjega uradništva, delavcev in obrtnikov, in ti sloji ne morejo izven šole ničesar storiti za telesno vzgojo svojih otrok, ki jim ne morejo nuditi niti potrebne bivanja pod milim nebom.

Toda ni še cena zdravja sama na sebi tisto, kar sili človeka k skrbi za telesno vzgojo. Še drugo dejstvo je, ki ga ne smemo prezreti. Država, ki se zanjo uči in za njene službe usposablja največ učencev, zahteva za najnižjo službo maturo in — zdravo telo. Mnogo je zavodov, državnih in privatnih naprav, ki imajo svoje zdravnike. Oblast za oblastjo zahteva državno-pravna izpričevala o sposobnosti za javno službo. Tudi pri razpisih učiteljskih služb beremo zahtevo po državnozdravniškem spričevalu. A dandanes morajo vključ temu sprejemati v državno službo tudi take kompetente, ki imajo vse drugo, samo zdravja ne. Zdravniki vendar ne morejo vedno zavračati telesno zaostalih, tesnoprskih, nervoznih, malokrvnih prosilcev, saj bi bila to marsikateriga kandidata uničujoča katastrofa.

saborski cerkvi povodom duhovnega opravila v nedeljo 19. avgusta.

Cerkev že sama na sebi napravi zaradi svoje prekrasne notranjščine nenavaden vtisk na človeka.

In ta dan se je menda združilo vse, da pokaže svetu, kako blagodejno vpliva ravno narodna cerkev na čutečega človeka; tu šele dobi tujec pravi pojem o pristni narodni cerkvi, in tu se šele razjasni tujcu ona zagonetka, ki si jo tolikokrat izkuša razložiti, zakaj prešinja ravno jugoslovanska plemena oni nabožni mysticism, ki ga vidimo pri vsem življenjskem delovanju jugoslovanskih narodov.

V cerkev je došel sam kralj Peter I., in sicer v spremstvu samo enega adjutanta. Svoj sedež ima v obližju velkega oltarja v neposredni bližini ostalega občinstva.

In krasno je propovedoval proto Niko. V svojem dovršenem govoru je proslavljal in blagoslavljal narodno delovanje narodnega srbskega učiteljstva! . . . Kak razloček! Srce se nam je krčilo, ko smo se spominjali v duhu naših domačih pridig, ki se slišijo nedeljo za nedeljo s slovenskih lec. Tusem naj bi se prišla učiti naša duhovščina. —

Pri maši je izborna pelo „Prvo belgrajsko pevsko društvo“.

Vse to kliče dovolj glasno: Ne zanemarjajte telesne vzgoje mladine!

Kdaj se te razmere izpremene v prid mladini?

Huepp zahteva v svoji temeljiti brošuri „Pouk in vzgoja s socijalno-higijeniškega in socijalno-antropoliškega stališča“ za telesno vzgojo po dve uri na dan v urnik srednje šole. Drugi šolski reformatorji zahtevajo še več. Telesna vzgojitev potom šole ni mogoča po Hueppeju brez temeljite reforme srednjega šolstva, posebno na gimnazijah ne. Nerazvitost srednješolcev raste od leta do leta. Brez materialnih žrtv se pa v tem oziru ničesar ne dožene. Ako bi složno delovala država in občina, bi lahko bila odkazana stalna igrišča za srednješolce. Seveda bi treba pomnožiti število učiteljev telovadbe. Slednjič treba tudi na srednjih šolah uvesti šolske zdravnike. Dandanašnja navada, da prihaja ponekod uradni zdravnik le enkrat na leto v šole, je popolnoma nezadostna.

Popolnoma preustrojiti in urediti pa bo mogoče telesno vzgojo naše mladine šele tedaj, kadar reformirajo srednje šolstvo, ki je reforme potrebno!

Naš denarni zavod.

Geslo: Kar plodonosno naložim,
v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani,

— registrovana zadruga z omejenim jamstvom. —

Promet do konca vinotoka 1906 K 210.959.87.

Naznanilo. Kdor želi od zadruge kakih informacij, naj za odgovor priloži 20 h v poštnih znamkah. Na prošnje brez vpošiljatve navedenih znamk se ne odgovarja.

Pisarna.

XLIII.

Vprašanje:

I. Ali je dolžna definitivna učiteljica I. razreda trirazredne ljudske šole poučevati 2 uri več ročnih del na teden kakor komaj

In človeku, nevajenemu slišati tako mehke otožne cerkvene pesmi, se milo stori, ko sliši tu pevati narod skupno v svojem blaglasnem jeziku. A pri nas? V cerkvi slišiš le tuje latinsko petje, ki ga preprosti narod sploh neumeva. In to je menda tudi oni vzrok, da naš narod ni nikdar tako duševno zbran pri raznih cerkvenih opravilih, kakor smo to opazili ravno na srbskem narodu. Sploh je pa cerkvena pesem v staroslovenskem jeziku prešla popolnoma v ljudsko posest, zakaj že v ljudski šoli goje to petje, in v učnih črtežih ljudskih šol se zahteva znanje staroslovenščine toliko, da se umeva vse cerkvene obrede.

Ganljiv in prav karakterističen je bil tudi sledeči slučaj. Ko je zapuščal kralj cerkev, mu je hotela poljubiti neka deklica roko. A kralj ji roko odtegne ter jo prav presrečno pogladi po obrazu. — In dekličin obraz? Topil se je v samem blaženstvu. Čutila se je menda najsrečnejše bitje na svetu. —

Nad vse impozanten je bil izprevod iz saborske cerkve na Kalimegdan. Na stotine učiteljstva se je pomikalo po glavni ulici Mihajlovi, a na čelu so nosili štiri krasne vence, ki so bili namenjeni največjemu dobrotniku srbskega učiteljstva, Jovanu Gavriloviću.

Gavrilović! Ime, ki ga vsak srbski učitelj izgovarja z največjim spoštovanjem. Ta velikodušni mecen srbskega učiteljstva